

Кривов'яз А. В.*

**ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС
ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ШКОЛЯРАМИ СЕРЕДНЬОЇ
ЛАНКИ ОСВІТИ**

У статті розкрито доцільність використання інтерактивних технологій у середній ланці освіти під час вивчення англійської мови.

Сучасний етап розвитку Української держави характеризується розширенням міжнародних зв'язків. Вступ України в різні міжнародні організації потребує досконалості володіння іноземними мовами, і особливо англійською. Зараз недостатньо учням школи вміти тільки читати та перекладати з англійської на українську й навпаки, знати якийсь певний запас слів. Сьогодення вимагає досконалого володіння англійською мовою. Саме в середній школі розпочинається етап систематичної й послідовної роботи з різними навчальними матеріалами, які забезпечують вивчення мови.

«Оволодіння іноземною мовою все частіше розглядається не як накопичення певної суми знань про мову, а як певний рівень сформованості навичок і вмінь використовувати мову для усного й писемного спілкування, як механізм пізнання інших народів і культур», – зазначено в програмі з іноземної мови для загальноосвітніх навчальних закладів [1, с.7].

Нудьга на уроці – це найнеприємніше, що є у вчительській роботі. На початку навчального року в учнів ще є бажання вчити англійську. Потім з'являються втома й нудьга. Інтерес до предмета знижується, і, як правило, учні вчать предмет тільки заради оцінки. А інколи, виконуючи одні й ті ж самі вправи за підручником, нудно й важко буває й самому вчителю.

Великим досягненням сучасної освіти є право вчителя вільно вибирати різні засоби навчання. Останнім часом найбільш поширеними методами викладання англійської мови є інтерактивні.

Interactive – перекладається з англійської як взаємодіючий; узгоджений; що впливають один на одного; діалоговий [2, с. 432]. Це взаємодія учнів у різних видах роботи на уроці, а вчитель виступає як організатор цієї роботи. Спільна робота учня та вчителя на уроці дозволяє кожному школяреві проявити свої здібності, заохочує самостійність та зацікавленість у предметі, пошук певної інформації, що забезпечить повну рефлексію діяльності дитини.

На сучасному етапі розвитку нові педагогічні технології розробляються в теоретичному, дидактичному аспектах. Разом із цим активно вивчається досвід зарубіжних науково-практичних педагогічних розробок та інновацій.

Насамперед, можна виділити роботи Ю.Бабанського, М.Ба-

---

* © Кривов'яз А. В.

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

шмакова, В.Беспалька, І.Бома, Л.Буркової, В.Давидова, Дж. К.Джонса, Д. і Р.Джонсона, Дж. Дьюї, Л.Занкова, Г.Іванова, О.Киричука, М.Кларіна, Л.Лісіна, В.Лозової, Дж.Майер, М.Махмутова, Л.Момота, Є.Пасова, О.Пехоти, Є.Полат, О.Пометун, Р.Реванса, Г.Селевка, М.Скрипника, К.Стоута [3].

Метою даної статті є розкриття доцільності використання інтерактивних технологій на уроках англійської мови й особливості сприйняття їх школярами середньої ланки.

У сучасній методиці існують декілька прийомів організації інтерактивного навчання. Це робота в командах (парах, групах, мікрогрупах), «мозковий штурм», різні види гри, дискусія, метод проєктів, метод прес та інші.

Перед тим як розпочати урок, потрібно скласти план, де чітко сформулювати тему, мету, поставити ряд запитань та підібрати вправи для вирішення цих запитань. Обов'язково повинні бути сформульовані очікувані результати, підбиття підсумків та оцінювання результатів уроку.

Одним з інтерактивних методів є «мозковий штурм». Це метод колективних відповідей, усних або письмових, на поставлені запитання вчителя. Раніше на уроках традиційно запитували про погоду, яка сьогодні дата та яке було домашнє завдання. Сучасний урок вимагає ставити такі запитання учням, на які б вони із цікавістю шукали відповідь, вільно висловлювали свої думки, поступово включаючись в основну частину уроку. Наприклад, «Як ти почуваєш себе сьогодні?», «Я думаю, що погода має великий вплив на наше самопочуття, а ти як думаєш?», «Скільки ти маєш кишенькових грошей на сьогодні?». Вивчаючи тему «Професії» в 9-ому класі, можна учням поставити запитання: «Де доросла людина проводить весь день?, «Де учень проводить весь день?». Усі учасники «мозкового штурму» пропонують свої відповіді щодо розв'язання проблеми. Ідеї учнів можна навіть записати на дошці. Після відповідей учнів аналізуються всі подані ідеї, і вибирається найоптимальніший варіант розв'язання. Це спонукає учнів проявити яву та творчість, дає їм можливість вільно висловлювати свої думки.

Наприклад, можна запропонувати учням дати відповіді на такі питання:

1. Why do you think you had to do this activity?
2. What was the most important skill you had to use during this activity?
3. Could you communicate well?

У загальноосвітніх школах України інколи, на превеликий жаль, учитель іноземної мови проводить урок з усіма учнями класу, а це понад 20 учнів. І в таких умовах складно включити в роботу на уроці весь клас. Але завдяки об'єднанню класу на декілька груп вдається вирішити низку питань. Найефективніше використовувати групову форму роботи, навчаючи школярів читанню або усному мовленню. Учням дається завдання та час

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

на його виконання. Спочатку це робить одна команда, потім інша. Наприклад, вивчаючи тему «Відвідування лікаря» у 7-ому класі, можна запропонувати учням вибрати, яким лікарем у майбутньому вони б хотіли бути, створюючи при цьому групи за інтересом. Потім кожна група розповідає про свій рід занять, інша доповнює розповідь про свою роботу лікарем. Так створюється розповідь учнів про роботу різних лікарів. Потім учням знову дається завдання створити правила для людей щодо дотримання здорового способу життя, і кожна група лікарів доповідає та обговорює ці правила з іншою групою лікарів.

Вивчаючи у 8-ому класі тему «Музика», учням пропонуємо розглянути різні стилі музики. Учителю включає учням короткий запис музики. Учні повинні здогадатись, де «рок», «рок-н-рол», «хіп-хоп», «хеві-метал» чи інший стиль і за уподобаннями створити групи. Після створення груп з учнями проводиться «мозковий штурм».

1. Doyoubelievethis musiccanbeharmful? Why or why not?

На класній дошці один із представників кожної групи записує свої ідеї.

Під час вивчення теми «Піклуємось про довкілля» у 9-ому класі учні створюють групи для захисту тварин, для чистоти довкілля в містах та селах, ще одна група – для контролю за водними ресурсами, за повітряним простором. Кожен учень має конкретні завдання в групі, за які він повинен відзвітувати англійською мовою. Учителю у груповій діяльності керує роботою кожного учня через завдання, які він пропонує групі для опрацювання. Стосунки між учителем та учнем набирають характеру співпраці. У той же час вивільнюється час учителя для контролювальних і корегувальних дій. Надзвичайно важливим є те, що в груповій діяльності працюють учні з різними рівнями знань, особливо приємно, коли роботу виконують учні, у яких низький рівень засвоєння знань з англійської мови. Але ці учні також є частинкою класу і їх не можна ігнорувати, не даючи їм ніяких завдань. У таких учнів поступово зникає страх, боязнь, сором'язливість відповідати на уроці. Надзвичайно важливим є те, що в учнів формується впевненість у собі, розуміння, що в майбутньому в житті їм потрібна буде англійська мова. «В оцінці, що її дістає дитина за свою роботу, вона бачить власну працю, напруження зусиль; навчання приносить їй моральне задоволення, радість відкриття», – В.О.Сухомлинський [4, с. 27].

Різновидом групового обговорення є технологія «Мікрофон», яка дає можливість кожному учню групи сказати щось швидко та лаконічно. Do you like to see film sa bout Harry Potter? В уявний мікрофон учні по черзі відповідають на запитання або висловлюють власну думку чи позицію.

Рівень навченості іноземної мови не завжди є головним критерієм організації групи. Під час створення груп потрібно також урахувувати й психологічну єдність дітей. Робота в гру-

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

пах повинна будуватись за принципом рівноправності. Найбільш удалими є групи, у яких учні доповнюють один одного. Як правило, працюючи в групі, у школярів виникає покращення комунікативних навичок, проявляється лідерство окремих дітей. Таким чином, створюються умови для індивідуального самовираження всередині групи, уміння працювати в команді, розвивається дух суперництва, який сприяє мотивації школярів до розширення знань.

Для розвитку уваги та логічного мислення на уроці використовується гра. Можна використовувати групову форму роботи. Це один з ефективних засобів навчання іншомовного спілкування.

Гра – це розумовий експеримент, що, перетворюючись на практичний тренінг, має підготувати учнів до ситуацій, які можуть виникнути в майбутньому. [5, с. 7]. Гра стає ефективною лише за певних умов. Насамперед – це позитивне ставлення вчителя до дітей. Дітей потрібно підготувати до гри. Ігрові форми роботи на уроці активізують діяльність учнів, дають змогу виявити розумові та творчі здібності. Гра – це певна ситуація, яка часто повторюється, і кожен раз у новому варіанті. У ході гри виникає змагання між учнями. Ігри можна використовувати на всіх етапах навчання англійської мови. Проведення уроків із використанням різних ігор активізує школярів. Так у 5-ому класі, повторюючи знаки транскрипції, можна провести гру «Who Has the Best Hearing?». Коли вчитель вимовляє англійський звук, діти піднімають руку, а коли український – руку опускають. У 6-ому класі під час читання тексту можна провести гру «Put Missing Word or Word-Combination in Sentence». Клас об'єднується у дві команди. Учитель записує на дошці речення із пропущеними словами. Потім за сигналом учителя діти відкривають текст і знаходять необхідне слово. Учень, який перший знайшов слово, підходить до дошки і вписує його. Його команда одержує бал. Перемагає та команда, яка набере більшу кількість балів. У 8-ому класі проводять ігри для розвитку навичок аудіювання. Учитель читає уривок, у якому всі слова знайомі учням. Вони отримують завдання: знайти якомога більше дієслів або іменників з уривку. Дуже популярні на уроках англійської мови лексичні та граматичні ігри. Наприклад, повторюючи тему «Одяг» у 7-ому класі, щоб активізувати вживання лексики, можна провести гру, починаючи словами: «I packed my suit-case with man's clothes». Учні по черзі повинні сказати речення, у яких буде названо будь-який предмет чоловічого одягу. У 9-ому класі, вивчаючи краєзнавчий матеріал, проводять гру, щоб активізувати знання учнів із країнознавчих тем. Педагог називає країну, а учні повинні продовжити розповідь про цю країну. Виграє той, хто складе найбільше речень про країну.

Роль учителя в процесі підготовки й проведення гри постійно міняється: спочатку він активно контролює процес, а по-

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

тім поступово стає спостерігачем. Інколи під час проведення гри слабкі учні бувають більш активними, ніж сильні, тому що кмітливість, винахідливість та спостережливість іноді відіграють більше значення, ніж знання матеріалу. Під час роботи учень може показати себе зовсім не таким, який він є завжди на уроках. Якщо дітям сподобалась гра, то вони ведуть себе весело, здивовано, переживають і вони краще запам'ятовують отриману інформацію. Це означає, що вчитель удаło підібрав гру на тому чи іншому етапі уроку. Коли педагог робить підсумок результатів гри, то розпочинати обговорення результатів треба з успішних моментів, а потім перейти до недоліків. Після проведення гри навіть ті учні, які програли повинні бути підбадьорені вчителем, адже вони теж брали участь у роботі.

Останнім часом дуже популярним стало використання на уроках англійської мови проектних технологій. «Слово «проект» запозичене з латинської й походить від слова *«proectus»*, яке буквально означає «кинутий уперед». У сучасному розумінні проект – це намір, який буде здійснено в майбутньому» [6, с. 78]. Урок у школі буде ефективним тоді, коли він буде цікавим як для вчителя, так і для учнів. Проект – це ідеальний засіб навчання учнів. На початку вчитель називає тему проекту, потім формуються групи за вподобаннями. Проектна робота дозволяє учням виступати в різних ролях. Кожна група займається збором інформації, потім робиться постер, брошура, буклет, газета або презентується проектна робота кожної групи. Це може зайняти певний проміжок часу.

Так, наприклад, на уроці в 7-му класі з теми «Їжа» учні готують проектні роботи про свою улюблену страву. Декілька учнів можна об'єднати в міні-групи за улюбленими стравами, варто намалювати плакати своєї страви із записом рецепта англійською мовою, а потім спікер групи розповідає про їхній проект. Доречно представити також презентацію улюбленої страви.

А учні 8-го класу можуть створювати проектні роботи «Мій улюблений музичний виконавець», де кожна група представить буклети, які розповідають про їхнього улюбленого виконавця та його твори. Під час показу цих буклетів можуть звучати відомі пісні цих виконавців. Учні 9-го класу підготували проектні роботи з теми «Піклуємось про довкілля», де кожен учень сам готує проектну роботу у формі творчої роботи з малюнком з описом тварини, яка потребує допомоги від людей. Учні захищають свої проекти під час конференції.

Працюючи над проектом, школярі набувають і розвивають практичні навички роботи з різними текстами, аудіо- та відеоматеріалами збагачуючи себе словниковим запасом та дізнаючись багато цікавих фактів, про які вони навіть не здогадувались. Багато учнів завантажують документальні матеріали, які будуть потрібні під час підготовки проекту.

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

Основне навантаження під час підготовки проектних робіт лягає на школярів, учитель виконує лише роль консультанта, надає допомогу та контролює процес. Це дає змогу кожній дитині проявити себе якнайкраще, заохочує їх до творчих експериментів, творчої роботи.

Отже, проведення уроків англійської мови в середній ланці освіти з використанням інтерактивних технологій свідчить про переваги таких уроків над традиційними. Учителі переконалися, що це дало змогу розвивати творчі здібності учнів на уроці й формувати творчу особистість учня. Учень постійно перебуває в пошуку потрібної інформації, що робить навчання більш цікавим. Умовою ефективності застосування інтерактивних технологій у навчанні англійської мови є різноманітність видів діяльності. Досвід роботи в школі показує, що на сучасному етапі в українській школі відбувається перехід до інтерактивних методик викладання англійської мови та йде активний пошук найбільш ефективних методів та засобів їх впровадження.

Література:

1. Іноземні мови. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. – Київ – Ірпінь, 2005. – 208 с.
2. Зубков М., Мюллер В. Англо-український, українсько-англійський словник. – К., 2011. – 752 с.
3. Інтерактивні технології навчання [електронний ресурс] // Режим доступу до [http://ua-referat.com/Інтерактивні технології в освіті](http://ua-referat.com/Інтерактивні_технології_в_освіті).
4. Сухомлинський В. О. Сто порад учителю. – К.: Рад.шк., 1988. – 304 с.
5. Гис В. Й. Методика проведення гри як засобу пізнавальної діяльності // Англійська мова та література. – 2010. – №6. – С.2-6.
6. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. – Х.: Вид. група «Основа», 2010. – 176 с.
7. Сучасні шкільні технології / Упоряд. Рожнятовська І., Зоц В. – 2-ге вид. – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. – Ч. 2. – 128 с.

Луценко Г. Л.*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті висвітлено психологічні особливості обдарованих дітей, категорії та сфери обдарованості, форми роботи з обдарованими дітьми, поради щодо розвитку творчих здібностей учнів 1-4 класів.

З розбудовою державності в Україні з'явилася нагальна потреба суспільства в обдарованих, інтелектуально й духовно розвинених громадянах.

Обдаровані діти – майбутній цвіт нації, інтелектуальна еліта, гордість і честь України, її світовий авторитет. Саме тому в системі освіти XXI століття проблема обдарованості стає все більш актуальною. Це насамперед пов'язано з потребою

---

* © Луценко Г. Л.